

Turinys

Ižanga.....	9
Apie vadovėlį	11
Tikslas ir potenciali auditorija.....	11
Aktualumas.....	12
Vadovėlio naujumas.....	12
Vadovėlio koncepcija.....	14
Padėka	15
Socialinės gerontologijos studijų šaltiniai ir savarankiškų studijų gairės.....	16
Socialinės gerontologijos informacijos šaltiniai	16
Savarankiškų studijų (mokslinio tyrinėjimo) gairės.....	21
Gerontologinių žinių pritaikymo galimybės	24
Akademinės karjeros (studijų) galimybės gerontologijos srityje.....	24
Praktinės karjeros (darbo) galimybės gerontologijos srityje.....	26
1 skyrius. GERONTOLOGINĖS ŽINIOS: RAIDA IR SANDARA	31
1.1. Gerontologijos ir socialinės gerontologijos mokslo raida	34
Gerontologinių tyrimų raida pasaulyje.....	34
Socialinės gerontologijos tyrimų raida pasaulyje.....	42
Gerontologijos ir socialinės gerontologijos raida Lietuvoje.....	45
1.2. Gerontologijos ir socialinės gerontologijos mokslo apibrėžimo ir ribų problema	50
1.3. Bazinės socialinės gerontologijos sąvokos.....	55
Pirmojo skyriaus studijų priemonės	61

2 skyrius. SOCIALINĖS GERONTOLOGIJOS TEORIJS	65
2.1. Socialinės gerontologijos teorijos ir paradigminių požiūrių įvairovė	68
Kelyje tarp biomedicininio ir sociologinio požiūrio	68
Socialinės gerontologijos žinių struktūravimo problema	70
2.2. Funkcionalizmo paradigmos teorijos	74
Atsitraukimo teorija	74
Aktyvumo teorija	76
Tęstinumo teorija	77
Vaidmenų teorija	79
Stratifikacijos pagal amžių teorija	81
Amžiaus integracijos teorija	85
Modernizacijos teorija	86
Teorinė gyvenimo raidos perspektyva	90
2.3. Konflikto paradigmos teorijos	94
Kaupiamosios nelygybės teorija	95
Politinės ekonomikos perspektyva	96
Teorinė feminizmo perspektyva	97
Kritinė perspektyva gerontologijoje	98
2.4. Simbolinės sąveikos paradigmos teorijos	100
Socialinio konstravimo teorijos	100
Stigmatizavimo (etikečių klijavimo) teorija	101
Senimo subkultūros teorija	104
2.5. Racionalaus pasirinkimo paradigmos teorijos	105
Socialinių mainų teorija	106
Antrojo skyriaus studijų priemonės	109
3 skyrius. SU AMŽIUMI SUSIJĘ STATUSAI, VAIDMENYS IR ĮVAIZDŽIAI	113
3.1. Socialinis statusas ir amžiaus normos	117
Vyresnio amžiaus žmonių socialiniai statusai	117
Amžiaus normos	120
3.2. Vyresnio amžiaus žmonių atliekami socialiniai vaidmenys	122
Stratifikacija pagal amžių ir vaidmenų kaita gyvenimo raidoje	123

Draugo(-ės) vaidmuo.....	124
3.3. Amžiaus ir senatvės įvaizdžiai	127
Vyresnio amžiaus žmonių įvaizdžiai Lietuvoje	128
Amžiaus ir senatvės stereotipai	130
Diskriminacija dėl amžiaus	132
Trečiojo skyriaus studijų priemonės	138
4 skyrius. SENĖJIMAS IR ŠEIMA	143
4.1. Kintančios šeimos bruožai.....	145
Vyresnio amžiaus žmonių šeiminis statusas	146
Kintantys šeimos vaidmenys ir santykiai senstančioje visuomenėje	151
4.2. Kintantys kartų santykiai šeimoje.....	157
Kartų konflikto / solidarumo problematikos genezė	157
Kartų santykių lygmenys ir suaugusių vaikų bei senstančių tėvų santykių tyrimai	159
Kartų santykiai Lietuvoje	164
Senelystė.....	166
Ketvirtojo skyriaus studijų priemonės.....	169
5 skyrius. GYVENTOJŲ SENĖJIMAS IR EKONOMIKA	175
5.1. Vyresnio amžiaus žmonių ekonominis statusas	177
Darbo samprata	177
Vyresnio amžiaus žmonių užimtumas.....	180
Vyresnio amžiaus darbuotojų charakteristikos	182
Vyresnio amžiaus žmonių nedarbas.....	185
5.2. Vyresnio amžiaus žmonių pajamos	187
Vyresnio amžiaus žmonių pajamų dydis.....	187
Senatvės pensijos išmokos	189
Nepensinės pajamos senatvėje	192
Vyresnio amžiaus žmonių skurdas	193
5.3. Senatvės pensijos institutas	197
Senatvės pensija kaip socialinis institutas.....	197
Valstybinio socialinio pensijų draudimo funkcionavimo problemos.....	201

Išėjimas į senatvės pensiją kaip gyvenimo įvykis.....	203
Planavimas ir pasirengimas pensijai	207
Senatvės pensininko statusas ir pensininko patirties etapai	209
Penktojo skyriaus studijų priemonės	211
6 skyrius. SENSTANČIOS VISUOMENĖS – XX–XXI AMŽIAUS REIŠKINYS	
6.1. Gyventojų demografinio senėjimo reiškinys	220
6.2. Gyventojų demografinio senėjimo stebėsenos priemonės	225
6.3. Gyventojų senėjimas pasaulyje, Europoje ir Lietuvoje	231
6.4. Gyventojų amžiaus struktūros kaitos veiksniai: demografinio perėjimo teorija	240
6.5. Gyventojų senėjimo iššūkiai socialiniams institutams	250
Šeštojo skyriaus studijų priemonės.....	254
Pagrindinių sąvokų žodynas	259
Literatūra.....	267
Asmenvardžių ir dalykinė rodyklė.....	293
Priedai	301